

Μακεδονικά

Τόμ. 31, Αρ. 1 (1998)

Δημ. Α. Παπάζης, Ιστορία της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου (Σκήτη) Βεροίας

Αθ. Ε. Καραθανάσης

doi: [10.12681/makedonika.145](https://doi.org/10.12681/makedonika.145)

Copyright © 2014, ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καραθανάσης Α. Ε. (1998). Δημ. Α. Παπάζης, Ιστορία της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου (Σκήτη) Βεροίας. *Μακεδονικά*, 31(1), 432–435. <https://doi.org/10.12681/makedonika.145>

ὀρθομαμαρτώσεως, ὀλόσωμους ἁγίους στραμμένους πρὸς τὴν ἀψίδα καὶ σπηνές τοῦ θεομητορικοῦ κύκλου. Ὁ συγγρ. τὴν συσχετίζει μὲ ὑστεροκομνηνεῖα ἔργα, ὅπως οἱ τοιχογραφίες τοῦ Νέρεξι καὶ οἱ μικρογραφίες τοῦ σιναΐτικοῦ κώδικος 221 καὶ τὴν τοποθετεῖ στό τρίτο τέταρτο τοῦ 12ου αἰ., ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ δευτέρου ναοῦ.

Πάνω ἀπὸ τοὺς τάφους τῆς ὑποδομῆς τοῦ δευτέρου ναοῦ βρέθηκαν λείψανα τοιχογραφῶν ποῦ χρονολογοῦνται μεταξὺ τῆς ἀνεγέρσεώς του καὶ τῆς Ἀλώσεως: Τρίμορφο μὲ ἀγγέλους, ὁ Χριστὸς καὶ ἓνας ἱεράρχης, ὁ ἐνθρονος Χριστὸς μεταξὺ τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ καὶ πιθανῶς ὁ Προδρόμος. Στὴν δυσανάγνωστη ἐπιγραφή τῆς δευτέρας συνθέσεως (σ. 137) διαβάζω ΔΟΥΛΥC ἀντὶ ΔΟΥΛΙC καὶ ΚΥΡCΑΜΙ ἀντὶ ΚΥΡCΑΛΙ.

Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ γλυπτά ποῦ περιγράφονται στό Παράρτημα ἔχουν χαθεῖ. Βρέθηκαν κατὰ τὴν ἀνασκαφή τοῦ μνημείου ἢ στὴν γειτονία του· μερικά εἶχαν ἀποδοθεῖ στόν ναό τῆς Ἁγίας Εὐφημίας.

Διάφορα χαρακτηριστικά τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ κτηρίου — ἡ ἐπιμήκης πρόθεση, ἡ μορφή καὶ ἡ διάταξη τῶν παραθύρων τῶν μακρῶν πλευρῶν, ἡ τοιχοποιία — ὀδηγοῦν σέ χρονολόγησι γύρω στά μέσα τοῦ 12ου αἰ. Τό πλησιέστερο πρὸς τό ὄνταλό μνημεῖο εἶναι ἡ Κοσμοσώτεια τῶν Φερρῶν. Σέ συνδυασμὸ μὲ τίς ὑστεροκομνηνεῖες τοιχογραφίες τοῦ διακονικοῦ, ὁ κ. Westphalen τό χρονολογεῖ στό τρίτο τέταρτο τοῦ 12ου αἰ.

Τό βιβλίον τοῦ κ. Westphalen εἶναι μιά πολύ εὐπρόσδεκτη προσθήκη στὴν βιβλιογραφία γιά τὰ μεσοβυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Βασιλεῦσας. Ὁ συγγρ. ἔχει πολύ καλή γνώση τῆς βιβλιογραφίας καὶ ἡ διαπραγμάτευση εἶναι συνήθως ἐξαντλητική καὶ πειστική. Ἡ παρουσίαση εἶναι πολύ ἐπιμελημένη, ὅπως καὶ στίς ἄλλες μονογραφίες τῆς ἴδιας σειρᾶς, ἡ ἐκτύπωση τῶν φωτογραφιῶν ἀψογή. Τυπογραφικά λάθη ὑπάρχουν λίγα, κυρίως στίς γαλλικῆς λέξεις. Στὴν σμμ. 171 διάβαζε latinité ἀντὶ γιά latinité, στὴν σμμ. 303 Descouedres ἀντὶ γιά Descouedres, στὴν σμμ. 447 Monastère καὶ Météores ἀντὶ γιά Monastere καὶ Meteores, στὴν σμμ. 570 épaule ἀντὶ ἐpule, στὴν σμμ. 576 inscription ἀντὶ inscripction, στὴν σ. 143 ἀριθ. 5 Pralong ἀντὶ Prolong. Στὴν σμμ. 351 ἀντὶ γιά Černigon διάβαζε Černigon, στὴν σμμ. 364 καὶ στὴν σ. 160 ἀντὶ Staunrou διάβαζε Staurou ἢ Stavrou, στίς σσ. 123 καὶ 162 Sušica ἀντὶ Sušica, στὴν σ. 127 ἀριθ. 34 Vorwürfe ἀντὶ γιά Vonwürfe, στὴν σ. 140 Loros ἀντὶ Lorors.

*Ἐς εὐχρηστέμει νά βρεθοῦν καὶ ἄλλοι βυζαντινολόγοι ποῦ νά ἐκμεταλλευθοῦν τὰ κατάλοιπα παλαιότερων ἐρευνητῶν μὲ τὴν ἴδια ἐπιμέλεια καὶ πληρότητα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Α. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

Δημ. Α. Παπάξης, *Ἱστορία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου (Σκήτη) Βεροίας*, ἐκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεροίας καὶ Ναούσης, ἀρ. 26, Βέροια 1995, σσ. 246.

Ὁ κ. Δ. Παπάξης εἶναι ἐκπαιδευτικός, ἀλλὰ τό πάθος του γιά τὴ μελέτη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας τόν ὀδήγησε στὴν ἐρευνα συναφῶν θεμάτων, καρπὸς τῶν ὁποίων εἶναι αὐτοτελεῖς ἢ δημοσιευμένες μελέτες σέ ἐπιστημονικά περιοδικά. Θά μᾶς ἀπασχολήσει ἐδῶ τό βιβλίον του γιά τὴν ἱστορία τῆς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Βεροίας, τό ὅποιο προλογίζει ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βεροίας καὶ

Ναούσης κ. Παντελεήμων Καλπακίδης και στην πρωτοβουλία του οποίου οφείλεται η παρούσα έκδοση.

Αρχικώς ο κ. Δ.Π. κάνει λόγο για την εισαγωγή του Χριστιανισμού στη Βέροια και φυσικά αναφέρεται στις δύο ή τρεις αποστολές του αποστόλου Παύλου εκεί, στις δυσκολίες των αποστολών αυτών, στους συνεργάτες του που τόν συνόδευαν, στον χώρο που δίδαξε τό 50 ή τό 56 μ.Χ., όποτε είχε επισκεφθεί την πόλη, στον πρώτο επίσκοπο της Βεροίας 'Ονήσιμο (61-106 μ.Χ.). Στο επόμενο ύποκεφάλαιο ό λόγος για τις μονές της περιοχής ως τόν 9ο μ.Χ. αϊ. που ίδρυσαν και φρόντισαν Έλληνες Βεροιοεϊς. Η εμφάνιση του μοναχισμού στην μακεδονική αυτή πόλη οφείλεται, πάντως, στην αγία Ίερουσαλήμ από την Άλεξάνδρεια και τά παιδιά της Σεκοῦνδο, Σεκένδικο και Κήγορο που μαρτύρησαν (3ος μ.Χ. αϊών μεταξύ 276-282) και προς τιμήν της οποίας έχει ανεγερθεί και όμώνυμος ναός. Στην Βέροια και την περιοχή της λειτουργήσαν κατά τούς πρώτους χριστιανικούς αϊώνες άρχετές γυναικείες μονές και επομένως θά άσκούνταν πολλές άσκητικές μορφές, όπως, λόγω χάριν, ή Εϋδοκία Άγγελίνα Κομνηνή. Η Σκήτη της Βεροίας κατά την βυζαντινή περίοδο (9ος-14ος αϊ.) είναι τό επόμενο κεφάλαιο που άπασχολεί τόν συγγραφέα, που άνιχνεύει την ίδρυση της Σκήτης Βεροίας από τόν 9ο αϊ. στις όχθες του Άλιάκμονος, με πρώτη μονή αυτή του Άγίου Λαζάρου, γύρω από την οποία δημιουργήθηκαν κελιά και καλύβια, ώσπου εμφανίσθηκε ή Μονή του Τιμίου Προδρόμου που άνησε, κατά την έκφραση του κ. Δ.Π., στο νοητό Μακεδονικό τρίγωνο Βεργίνα, Πέλλα, Δίον. Με τήν ευκαιρία ό συγγρ. αναφέρει μονές που κτίσθηκαν από ένωρίς στην άριστερή όχθη του Άλιάκμονος (Προδρόμου - Λιπής, Παναγίας Καλήπετρας, Δοβράς, Άγίου Άθανασίου Σφήνιτσας, Προφήτου Ήλια κ.λπ.), άλλα και τά έρημητήρια του όσιου Άντωνίου του Νέου και του Άγίου Γρηγορίου του Παλαμά, καθώς και άλλα άσκηταριά των όποιων σόθηκαν έρείπια ή διασώζει την ύπαρξή τους ή λαϊκή παράδοση. Σέ ειδικό ύποκεφάλαιο ό κ. Δ.Π. άσχολείται με τόν όσιο Νικόδημο τόν Βεροιώτη (μέσα 13ου αϊ.), του όποιου τόν μοναστικό βίο στην γενέτειρά του και στην Θεσσαλονίκη, στην Μονή Φιλοκάλλη, παρακολουθεί ό συγγρ. φθάνοντας ως τόν θάνατό του, περί τό 1308-1309, από τούς Καταλανούς. Τήν ίδια μέθοδο άκολουθεί ό συγγρ. παρακολουθώντας την συμβολή του όσιου Άντωνίου του Νέου στην δημιουργία της Σκήτης· ό όσιος μόνασε στην Βέροια περί τά τέλη του 9ου αϊ. και άρχές 10ου. Έδώ ό κ. Δ.Π. αναλύει κείμενα, έρμηνεύει πληροφορίες των πηγών και τελικώς οδηγείται στο συμπέρασμα ότι ό όσιος Άντώνιος απέβωσε πριν τό 1326 και ό χώρος άσκήσεώς του έγινε καταφύγιο μοναστών και τό άσκηταριό του τελικώς απέτέλεσε την Σκήτη της Βεροίας. Τα αυτά εκθέτει ό συγγρ. για την συνεισφορά του άγίου Γρηγορίου του Παλαμά στην δημιουργία της Σκήτης με χρονική άφρητρία τό 1326, περίοδο κατά την οποία άρχισε νά άσκειται στην περιοχή της Μονής Τιμίου Προδρόμου κοντά στον Άλιάκμονα και ή όποια άσκηση διήρκεσε ως τό 1331 ή 1336. Η πληροφορική παράδοση, πάντως, δίδωσε πληροφορίες για τρία μνημεία που συνδέονται με την παραμονή του Γρηγορίου Παλαμά στην περιοχή και τά όποια, καθώς και τούς άνάλογους χώρους, περιγράφει ό κ. Δ.Π. Με την Σκήτη της Βεροίας συνδέθηκε και ό όσιος Άθανάσιος ό Μετωρίτης (γενν. 1303), του όποιου ό συγγρ. παρακολουθεί την περιπετειώδη πορεία ως την στιγμή που έφθασε στο Άγιον Όρος και τέλος στην Σκήτη της Βεροίας μεταξύ 1340-1350.

Στό δεύτερο κεφάλαιο ό συγγρ. μελετά τις συνθήκες της ίδρύσεως του Τιμίου Προδρόμου άσχολούμενος με θέματα αναφερόμενα στην Βέροια κατά την Τουρκοκρατία, την άνέγερση της μονής τό 1326 από τόν εύπορο σκουτάριο Θεόδωρο τόν Σαραντηνό· ή μονή άναγνωρίσθηκε ως πατριαρχική και σταυροπηγική και άφιερώθηκε

στήν Μ. Βατοπεδίου. Κατά τὰ ἄλλα, μέ συνδυασμούς τῶν πηγῶν, ὁ κ. Δ.Π. προσπαθεῖ νά ἀνιχνεύσει αὐτό τὸ τρίπτυχο: Σκήτη Βεροίας, Σκήτη Προδρόμου, Μ. Προδρόμου, ἄλλα καὶ τίς δραστηριότητες τῶν ἡγουμένων τῆς μονῆς, τὴν ὁποία ὁ ἔρευνητὴς παρακολουθεῖ καταλεπτῶς μετὰ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰ., ὅποτε οἱ πληροφορίες μας καθίστανται ἀσφαλῶς περισσότερες μέσα ἀπὸ τὰ χειρόγραφα καὶ τὰ ἀνέκδοτα κείμενα, τίς καταστροφές καὶ τίς ἀνακαινίσεις τῆς, τὴν μεγάλη καταστροφή τοῦ 1822 ἀπὸ τοὺς Τούρκους τοῦ Ἀμπολουλούτ. Ἀνάλογες εἶναι καὶ οἱ καταστροφές τῆς μονῆς ἀπὸ τίς πυρκαγιές καὶ λεηλασίες τῶν ἐτῶν 1864, 1873, 1915. Ὁ κ. Δ.Π. κάνει λόγο γιὰ τίς ἀνακαινίσεις τοῦ Τιμίου Προδρόμου τὸ 1523/24 καὶ τὸ 1828, ὁπότε ἐξεδόθη τὸ σιγίλλιο τοῦ πατριάρχου Ἀγαθαγγέλου γιὰ τὴν ἀνακαίνιση τῆς μονῆς μετὰ τὴν καταστροφή τοῦ 1822· ἀναφέρεται, ἀκόμη, καὶ στίς ἀνακαινίσεις τοῦ 1831-1832. Ἀκολουθῶς ὁ ἔρευνητὴς παρουσιάζει τὰ προνόμια, πού τὰ κατοχυρώνουν πατριαρχικά σιγίλλια ἀπὸ τὸν Κύριλλο Λούκαρι ὡς τὸν 19ο αἰ., τὴν οἰκονομικὴ κατάσταση, τοὺς ἰσολογισμοὺς ἐσόδων-ἐξόδων τῆς μονῆς τῆς περιόδου 1854-1866, τὴν ἀπογραφή τοῦ 1874, τὸ κατάστιχο τοῦ 1899 κ.λπ. Σὲ ἓνα ἄλλο κεφάλαιο ὁ κ. Δ.Π. ἀσχολεῖται μέ τοὺς ἡγουμένους καὶ τοὺς ἀδελφούς τῆς μονῆς καὶ ἀναφέρει πρόσωπα καὶ γεγονότα συνδεόμενα μέ τὴν μονὴ καὶ τὴν Βέροια, τίς ἐπισκοπές καὶ μονεῖς τῆς Κριματίας, τίς ἀντίστοιχες τῆς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, τὴν μονὴ Βλατάδων· δίδει, ὡσαύτως, πληροφορίες γιὰ τὸν ἀριθμὸ τῶν κατὰ καιροὺς μοναχῶν, τίς σχέσεις μέ τὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἰδιαίτερος μέ τὸν πατριάρχη Ἰωακεῖμ τὸν Γ΄. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει καὶ τὸ κεφάλαιο γιὰ τὰ κειμήλια τῆς μονῆς (τίμια λείψανα - ἱερὰ σκευή - ἄμφια - βιβλία), ἐνῶ συγγινητικὴ εἶναι ἡ ἀναφορά τῆς διασώσεώς των ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς κατὰ τὰ γεγονότα τοῦ 1822. Ὁ κ. Δ.Π. ἀσχολεῖται μέ τίς σχέσεις ἀγίων μέ τὴν μονὴ καὶ τὴν σκήτη κατὰ τὴν Τουρκοκρατία, ὅπως ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ὀλυμπίτης κατὰ τὰ ἔτη 1525-1534, ὁ ὁποῖος προώθησε σημαντικῶς τὸν μοναχισμό στὴν περιοχὴ, ὁ ὁσιος Νικάνωρ (†1534), ὁ ὁσιος Θεωνᾶς, ὁ γνωστός ἡγούμενος τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας Φαρομακουλτρίας, ὁ ὁσιος Θεοφάνης ὁ Νέος ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα κ.λπ.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Μακεδονίας ἡ μονὴ σταδιακῶς ἄρχισε νά ὑπάγεται στὴν Μητρόπολη Βεροίας καὶ Ναούσης· ἤδη τὸ 1915 παρουσιάζεται στερημένη τῶν πατριαρχικῶν τῆς δικαιοματίων, ἐνῶ μοναχοὶ καὶ λαϊκοὶ φρόντιζαν γιὰ τὴν ἀνακαίνισή της (1915, 1958). Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ κ. Δ.Π. προβαίνει σὲ περιγραφή τῆς σύγχρονης μορφῆς τῆς μονῆς ἐξετάζοντας τὸ ἐξωτερικὸ της, τὴν εἴσοδο, τίς τοιχογραφίες, τὴν Ὠραία Πύλη, τίς εἰκόνες, τὸν αὐλεῖο χῶρο, τὰ κελιά, τοὺς ξενῶνες, τὰ ἀρχονταρῖκι, τὰ παρεκκλήσια, τὰ ἀσκηταρῖα κ.λπ. Ἡ μονὴ συνδέθηκε καὶ μέ τὴν λειτουργία τῆς ἐντὸς αὐτῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς (1909-1915), ἡ ὁποία ἰδρύθηκε γιὰ νά ἐνισχύσει τὸ φρόνημα τῶν κατοίκων πού ἐβάλλετο ἀπὸ τὴν ρουμανικὴ προπαγάνδα καὶ πού εἶχε ἰδρυθεῖ μέ πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τὴν ἱστορία τῆς σχολῆς (μαθήματα, διδάσκαλοι, μαθητές, οἰκονομικά) παρακολούθησε στὴν ἐνότητα αὐτὴ ὁ συγγρ. ἐπισημαίνοντας τὴν καθοριστικὴ τῆς σημασία στὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα καὶ τοὺς Βαλκανικοὺς Πολέμους. Τὸν ἀπασχολοῦν, ὡσαύτως, ἡ βιβλιοθήκη, τὰ παλαιῦτα καὶ τὰ λοιπὰ βιβλία μέ τίς ἐνθυμήσεις, τὰ μουσικὰ χειρόγραφα, τὰ λείψανα τῶν ἁγίων καὶ ὅ,τι ἄλλο συνιστᾷ τὸν πνευματικὸ πλοῦτο τῆς μονῆς. Στὸ τελευταῖο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου του ὁ συγγρ. παρουσιάζει τὴ διοίκηση τῆς μονῆς ἀπὸ τὸ 1912 ὡς τὸ 1969. Ἀκολουθοῦν ὁ Ἐπίλογος καὶ τὸ Παράρτημα, ὅπου ἐκδίδεται σειρά ἐγγράφων.

Τελικῶς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Δ.Π. ἀποτελεῖ μία πολὺτιμη καταγραφή γιὰ ἓνα ἱστορικὸ μοναστήρι τῆς Βεροίας πού συνδέθηκε, ὁμως, καὶ μέ τὸν εὐρύτερο μακεδονικὸ χῶρο. Ὁ συγγραφέας του ἐργάσθηκε μέ συνέπεια καὶ μέθοδο καὶ μᾶς ἔδωσε ἓνα πολὺ-

τιμο βιβλίο, τό όποιο έλλιζομε ότι θά καταστεί άρτιότερο στήν δεύτερη έκδοσή του, ή όποία, ώς υπόσγεται ό συγγρ., θά έμπλουτισθί με άρχαιακό ύλικό, τό όποιο ήθε στά άρχεΐα (άλλά και άλλου) τής μονής. Του εύχόμεθα νά τό παρουσιάσει συντόμως.

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΑΘ. Ε. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ

Χαράλαμπος Βουρουτζίδης, *Συντεχνίες και έπαγγέλματα τών Σερρών από τά τέλη του 15ου αιώνας έως τις αρχές του 20ου αϊ.*, έκδοση περιοδικου ΓΙΑΤΙ, άριθμ. 18, Σέρρες 1995, σσ. 63.

Ό κ. Χ. Βουρουτζίδης έπιχειρεί με τήν παρούσα μελέτη νά παρουσιάσει τις συντεχνίες και τά έπαγγέλματα τών Σερρών από τά τέλη του 15ου αϊ. ώς τις αρχές του 20ου αϊ. Φυσικά στηρίζεται στήν ύπάρχουσα βιβλιογραφία, αλλά, παραλλήλως, έπεξεργάζεται και αξιοποιεί πολλές συναφεΐς πηγές. Ό συγγρ., μετά από ένα σύντομο εισαγωγικό σημείωμα, άσχολείται με τις όνομασίες πού κατά καιρούς άπαντώνται οί συντεχνίες: ρουφεΐτα, ένάφια, και σπανιότατα συμμορίες, τάγματα. Περνά ακολουθως στά μέλη τών συντεχνιών και τόν τρόπο λειτουργίας τών εργαστηρίων· ποιοι δηλαδή ήσαν μέλη τών συντεχνιών, ποιός ήταν ό άριθμός τών μελών τών συντεχνιών, ποιοι ήσαν οί πρωτομάστοροι, πόσες ώρες εργάζονταν και με βάση ποιάν ώρα (βυζαντινή ή τουρκική). Κάμει λόγο επίσης ό κ. Χ.Β. για τά τρία παζάρια τών Σερρών, τήν διαβάθμιση του προσωπικου τών καταστημάτων, τις σχέσεις τών συντεχνιών μεταξύ των, τήν δυνατότητα των νά παρεμβάινουν στήν διαμόρφωση τών τιμών τών προϊόντων. Σέ μία άλλη ένότητα ό συγγρ. ξετάζει τά έξοδα τών ρουφετιών, τήν θέση τών εργαστηρίων, τήν γενική συνέλευση, τά έξοδα: τά τελευταία προέρχονταν από τις συνδρομές, τις δωρεές, τά έξοδα τών εκκλησιών πού είχε κάθε συντεχνία υπό τήν προστασία της, τόν δανεισμό, τά πρόστιμα πού επιβάλλονταν στους παραβάτες τών κανονισμών του ρουφετιου. Τά έξοδα τών ρουφετιών όφείλονταν στήν καταβολή τών μισθών τών κλητήρων, τά δώρα προς τούς κυβερνητικούς παράγοντες, τά έξοδα τών γλεντιών, τά έξοδα της εορτής του προστάτου άγίου. Τά καταστήματα τών συντεχνιών βρίσκονταν σέ όρισμένα σημεία της πόλεως Σερρών, ένώ άλλων επαγγελματιών (των μπακάληδων, φουρνάκηδων) ήσαν διασκορπισμένα. Στην συνέλευση ό πρωτομάστορας παρουσίαζε τόν οικονομικό άπολογισμό και τά πεπραγμένα της συντεχνίας παρουσίαζα όλων τών μαστόρων με βάση τά κατάστιχα πού κρατούσε· οί συνελεύσεις (συννοδι) πραγματοποιούνταν στά γραφεία τών συντεχνιών ή στο προαύλιο τών εκκλησιών. Σ' αυτές ψήφισαν οί μάστοροι και όχι οί μισθοδοτούμενοι (καρφάδες). Οί πρωτομάστοροι όνομάζονταν και προεστοί ή και διευθυντές· οί προεστοί ήσαν συνήθως πλούσιοι και τούς σέβονταν ακόμη και οί Τουρκοι και άποτελοΐσαν τήν δεύτερη κοινωνική τάξη μετά τήν δημογοντία στις Σέρρες. Κάθε συντεχνία είχε τήν δική της σφραγίδα, στο κέντρο της όποιας ύπήρχε ό προστάτης άγιός της.

Στην επόμενη ένότητα του βιβλίου του ό κ. Χ.Β. άσχολείται με τά Καταστατικά τών συντεχνιών και τό περιεχόμενό τους πού αναφέρονταν στήν ευσέβεια, στον σεβασμό τών μικρών προς τούς μεγάλους, τόν τόπο και τόν τρόπο συγκλήσεως της συνελεύσεως καθώς και σέ άλλες διατάξεις, όπως, λόγω χάρη, ήσαν: ή απαγόρευση του άθέμιτου άνταγωνισμού, ή απαγόρευση της μετακινήσεως τών μαστόρων, ό τρόπος έπιβολής προστίμων. Ένδιαφέρον παρουσιάζει και τό κεφάλαιο για τίς εορτές της